

باسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی		آزمون نوبت اول درس فارسی ۱ پایه دهم		کلیه رشته ها	
نام ، نام خانوادگی:		تاریخ آزمون: / /		زمان: ۸۰ دقیقه	
نام کلاس :		ساعت شروع : ده صبح		سوالات پاسخنامه دارد	
		نام دبیر:		تعداد سوال: ۳۲	
ردیف	قلمرو	سوالات			
۱)	زبانی (۷)	۱- با توجه به متن ؛ معنی واژه های مشخص شده را بنویسید:			
		الف) تا باشد که ما را دمکی زیادت تر در گرمابه بگذارد که شوخ از خود باز کنیم.			
		ب) تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب دان برابر نیاید.			
		۲- واژه زیر را به دو صورت جمع ببندید:			
		دعا:			
		۳- برای واژه « اِکرام » یک « هم خانواده » و یک « مترادف » بنویسید.			
		هم خانواده:			
		مترادف:			
		۴- از داخل کمانک ، واژه درست را انتخاب کنید:			
		الف) چنانکه در کرامت و (فراق - فراغ) به پارس رسیدیم.			
		ب) دید یکی (بهر - بحر) خروشنده ای سهمگنی نادره جوشنده ای			
		۵- در متن زیر املای کدام واژه نادرست است؟ صحیح آن را بنویسید:			
		« عامل شهری به خلیفه نامه نبشت که دیوار شهر، خراب شده است، آن را امارت باید کردن.			
		جواب نبشت که شهر را از عدل ، دیوار کن و راه ها از ظلم و خوف پاک کن ، که حاجت نیست			
		به گل و خشت و سنگ و گچ»			
		۶- در متن زیر ، دو غلط املایی وجود دارد آنها را (فقط) مشخص کنید:			
		« بار اول که پیرمرد را دیدم در کنگره نویسندگانی بود که خانه فرهنگ شوروی در تهران آلم			
		کرده بود؛ تیرماه ۱۳۲۵، زبر و زرنگ می آمد و می رفت . دیگر شعرا کاری به کار او نداشتند . من هم که			
		شاعر نبودم و علاوه بر آن ، جوانکی بودم توی جماعت بُر خُرده بودم . شبی که نوبت شعر خواندن او بود،			
		یادم است برق خاموش شد و روی میز خطابه شمعی نهاند و او « آی آدم ها»یش را خواند.»			
		۷- نوع کاربرد حرف « و » را در جمله های زیر مشخص کنید:			
		الف) نقش بندی اش دلگشا بود و رنگ را نگارین می ریخت.			
		ب) زنگ نقّاشی بود ، دلخواه و روان بود.			
		۸- فعل مصراع اول بیت زیر، در گذشته به چه معنایی بود و امروزه به چه معنایی است؟			
		« چو در وقت بهار آیی پدیدار حقیقت ، پرده برداری ز خسار»			

۲۵/۱	۹- در کدام گزینه جهش ضمیر وجود دارد؟ الف) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید. ب) ای بی نشان محض نشان از که جویمت ؟ ۱۰- در متن زیر یک واژه دو تلفظی مشخص کنید: « گفته اند « نیکو ترین » ، از بهر آن بود که یوسف صدیق وفادار بود و یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود ، و اندوه و شادی در این قصه بسیار بود»													
۵/۱	۱۱- با توجه به بیت زیر ، جدول داده شده را کامل کنید: « گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت گفتا تو بندگی کن کاو بنده پرور آید»													
	<table border="1"> <tr> <td>ساده</td><td>مشتق</td><td>مرکب</td></tr> <tr> <td>نوش</td><td>.....</td><td>.....</td></tr> </table>	ساده	مشتق	مرکب	نوش	.....	.....							
ساده	مشتق	مرکب												
نوش	.....	.....												
۱	۱۲- در عبارت های زیر نقش دستوری واژه های مشخص شده را بنویسید: الف) گل از شوق تو خندان در بهار است. ب) آن درمک ها پیش او نهادم ، در ما نگریست. ج) یکی از خروسان ، ضربتی سخت بر دیده حریف نواخت به صدمتی که « جهان تیره شد پیش آن نامدار».													
۱	۱۳- جدول زیر را کامل نمایید (با حفظ شخص)													
	<table border="1"> <tr> <td>فعل</td><td>امر</td><td>ساخت منفی</td></tr> <tr> <td>خواهند شنید</td><td>.....</td><td>نخواهند شنید</td></tr> <tr> <td>خوانده بودی</td><td>بخوان</td><td>.....</td></tr> <tr> <td>دارد می نویسد</td><td>.....</td><td>.....</td></tr> </table>	فعل	امر	ساخت منفی	خواهند شنید	.....	نخواهند شنید	خوانده بودی	بخوان	.....	دارد می نویسد	.....	.....	
فعل	امر	ساخت منفی												
خواهند شنید	.....	نخواهند شنید												
خوانده بودی	بخوان	.....												
دارد می نویسد	.....	.....												
۲۵/۱	۱۴- در بیت زیر، کدام واژه ها آرایه « جناس » دارند: « چون بدوم ، سبزه در آغوش من بوسه زند بر سر و بر دوش من » ۱۵- در نوشته زیر سجع ها را مشخص کنید: « قصه یوسف را نیکو نه از حُسنِ صورت او گفت ، بلکه از حُسنِ سیرت او گفت»													
۲۵/۱	۱۶- آرایه های « حس آمیزی ، تضاد ، تلمیح و ایهام » در کدام بیت های زیر وجود دارد؟ الف) گفتم غم تو دارم گفتا غمت سرآید گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید ب) لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی گوش ماند ج) ای مُفَتَّخَر به طالع مسعود خویشتن تأثیر اختران شما نیز بگذرد د) غم و شادی جهان را نبود هیچ ثبات هر زمان، حال وی از شکل دگر خواهد شد													

باسمه تعالی

<p>۱۷- در بیت زیر ، کدام واژه در معنای « مجاز » ی به کار رفته است؟ معنای مجازی آن را بنویسید.</p> <p>هم مرگ، بر جهان شما نیز بگذرد هم رونق زمان شما نیز بگذرد»</p> <p>۱۸- با توجه به شعر زیر ، به سوالات داده شده پاسخ دهید:</p> <p>« شعر سپید من ، <u>رو سیاه ماند</u> که در فضای تو ، به بی وزنی افتاد»</p> <p>الف) چرا شاعر، شعرش را « سپید » نامیده است ؟</p> <p>ب) قسمت مشخص شده شعر، در بر دارنده آرایه ..... است .</p> <p>۱۹- در عبارت زیر ، از ارکان تشبیه ، « مشبه به » را مشخص کنید:</p> <p>« چون به بصره رسیدیم، از برهنگی و عاجزی به دیوانگان ماننده بودیم»</p> <p>۲۰- کدام بیت آرایه تشخیص دارد؟</p> <p>الف) قطره باران که در افتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک</p> <p>ب) چون بگشایم ز سر مو شکن ماه ببیند رخ خود را به من</p> <p><u>حفظ شعر</u></p> <p>۲۱- دو بیت بعدی شعر زیر را بنویسید:</p> <p>گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید چون عشق حرم باشد سهل است بیابان ها</p> <p>هر تیر ..... گویند .....</p> <p>۲۲ - مصراع دوم شعر زیر کدام گزینه است؟</p> <p>گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست ..... الف) کاشوب در تمامی ذرات عالم است. ب) این رستخیز عام که نامش محرم است ج) به نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است د) باز این چه نوحه و چه عزا چه ماتم است</p> <p>۲۳- بیت بعدی شعر زیر را بنویسید:</p> <p>در بارگاه قدس که جای ملال نیست سرهای قدسیان ، همه بر زنوای غم است</p> <p>جن و ملک ....</p>	<p>۲</p> <p>قلمرو ادبی (۵)</p>	
<p>۲۴- اشعار زیر را به نثر ساده و امروزی گزارش کنید:</p> <p>الف) هیچ ستاره نیست که وام دار نگاه تو نیست.</p> <p>ب) تاج سر گلبن و صحرا منم.</p> <p>ج) ابر ز من حامل سرمایه شد باغ زمن صاحب پیرایه شد</p> <p>د) و از آن دهان که هُرای شیر می خروشید / کلمات کودکانه تراوید.</p> <p>ه) بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد.</p>		

۳

فکری
(۸)

۲۵- مصراع زیر به « جاذبه » حضرت علی (ع) تأکید دارد یا به « دافعه »ی آن حضرت ؟
«شب از چشم تو آرامش را به وام دارد»

۲۶- بیت « گفتم زمان عشرت ، دیدی که چون سرآمد / گفتا خموش حافظ ، کاین غصه هم سرآید » ، بر کدام موضوع تأکید دارد؟
الف) طلب عنایت و بخشش. ب) اطاعت و فرمان پذیری

۲۷- معنی قسمت مشخص شده بیت زیر را بنویسید:
« نعره برآورده ، فلک کرده کر دیده سیه کرده ، شده زهره در »

۲۸- در بیت زیر ، مقصود شاعر از « رمه » و « چوپان گرگ طبع » چیست؟
« ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد »

۲۹- عبارت های زیر را به نثر ساده و امروزی گزارش نمایید:
الف) در قرآن اعتبار است.
ب) تا توانی از نیکی کردن میاسا.
ج) پی بردیم راه دست خودش هم نیست.
د) از آن دل مشغولی تنها برنشست و روی به بیابان نهاد.
هـ) چون بر رُقعه من اطلاع یابد ، قیاس کند که مرا اهلّیت چیست.

۳۰- در جمله زیر ، نویسنده بر کدام ویژگی های اخلاقی تأکید می کند؟
« غم و شادی پیش مردمان ، بر خود پیدا مکن »

۳۱- آثار زیر جزو کدام یک از انواع ادبی می باشند؟
الف) قابوس نامه عنصرالمعالی ب) اسرارالتوحید محمد بن منور

۳۲- هر دو ستون را مطالعه نمایید نوع ادبی نوشته های ستون «ب» را مشخص کنید و به گزینه مناسب در ستون «الف» وصل کنید (یک مورد در ستون «ب» اضافه است)

الف	ب
۱- ادبیات غنایی	الف) پیران قلبیه خویش را حرمت دارد، و لیکن به ایشان مولع نباش.
۲- ادبیات تعلیمی	ب) ما را به انعام و اکرام از راه دریا گسیل کرد. ج) تا خار غم عشقت آویخته در دامن کوته نظری باشد، رفتن به گلستان ها

پاسخنامه درس فارسی دهم

- ۱- الف - بشوئیم ، پاک کنیم   ب) حيله گران
- ۲- دعاها   ادعیه
- ۳- هم خانواده : کریم ، تکریم ، کرم ...   مترادف: نیکی کردن ، بزرگ داشتن
- ۴- الف) فراغ   ب) بحر
- ۵- امارت ؛   عمارت
- ۶- الم - بُر خورده
- ۷- الف) حرف ربط پیوند ساز   ب) حرف عطف
- ۸- آیی: شدن (می شوی)   امروزه : آمدن
- ۹- ب
- ۱۰- آموزگار
- ۱۱- مشتق (بندگی)   مرکب (بنده پرور)
- ۱۲- الف) تو: مضاف الیه   ب) درمک ها : مفعول   ج) دیده : متمم   جهان: نهاد
- ۱۳- خواهند شنید: بشنوید
- خوانده بودی: نخوانده بودی
- دارد می نویسد: بنویس   نمی نویسد
- ۱۴- بر - سر
- ۱۵- صورت - سیرت
- ۱۶- الف) ایهام   ب) حس آمیزی   ج) تلمیح   د) تضاد
- ۱۷- سرو ؛ معشوق، یار
- ۱۸- الف) چون شعر سپید وزن ندارد   ب) کنایه
- ۱۹- دیوانگان

۲۰- ب

۲۱- هر تیر که در کیش است گر بر دل ریش آید   ما نیز یکی باشیم از جمله قربان ها
گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش   می گویم و بعد از من گویند به دوران ها

۲۲- ب

۲۳- جنّ و ملک بر آدمیان نوحه می کنند   گویا عزای اشرفِ اولادِ آدم است

۲۴- الف) ستاره ها درخشش خود را از نگاه تو دارند

ب) تاج سر بوته های گل و صحرا من هستم (عزیز همه هستم)

ج) ابر با وجود من است که باران دارد ۲۵/. و باغ به خاطر من است که آراسته و زیبا است. ۲۵/.

د) تو که مانند شیر می خروشید/ و با آنان (کودکان) کودکانه سخن گفتی .

ه) حوادث روزگار که قدرت های زیادی را از بین برد روزی شکوه و رونق شما را نیز از بین خواهد برد

۲۵- جاذبه

۲۶- الف

۲۷- خشمگین شدن

۲۸- رمه : مردم   چوپان گرگ طبع: حاکم درنده خو

۲۹- الف) در قرآن پندگرفتن وجود دارد

ب) تا می توانی همیشه نیکی کن

ج) متوجه شدیم ۲۵/. که خودش هم نمی داند. ۲۵/.

د) از آن دل نگرانی ۲۵/. تنها سوار شد و به سوی بیابان رفت ۲۵/.

ه) وقتی نامه من را بخواند متوجه می شود که شایستگی من چه اندازه است

۳۰- رازداری

۳۱- الف) ادبیات تعلیمی   ب) ادبیات غنایی

۳۲- الف : شماره دو   ج : شماره یک